

הלכות שבת סימן רעא

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק כג]

יהיה 'פורא פרי הנפך' הפסק בין ברכת 'המוציא' ל'אכילה'.⁽³⁵⁾ מיהו, צריך להביא לפניו עוד לחם משנה⁽³⁴⁾, וזה לא מקרי הפסק, דהיינו מצדו שצריך, וקדלעיל בסימן קסז סעיף פ"ב.⁽³⁵⁾

הפוסקים שאסור לבולעו, ובטעם הדבר כתב בשו"ת שבת הלוי (ח"ד סי' כ ח"ה סי' כד אות א) שאיסור אכילה לפני הבדלה כיון שאינו איסור בעצם, שהרי כאשר מתחיל בהיתר מותר להמשיך לאכול לכתחילה אף משחשיכה, לכן כשכבר בירך, משום איסור ברכה שאינה צריכה, עשהוהו על כל פנים לענין פרוסת המוציא כמי שהתחיל לאכול מבעוד יום, ואין כאן איסור אכילה כלל, וראה מה שכתבנו בביה"ל לעיל (סי' קסז ס"ד ד"ה ומכל מקום).

(38) אמנם בשעה"צ שם (ס"ק ו) כתב, שבספר נהר שלום הקשה על המג"א, וסיים שם שמסתבר שצריך להפסיק.

[משנ"ב ס"ק כט]

דאןלין פתר השתא⁽³⁹⁾.

(39) ואף שלענין סעודה שתחילתה היתה בשבת ונמשכה עד לאחר השבת כתב השו"ע לעיל (סי' קפח סי' י) שמוכר שבת בברכת המזון [וכמו שהביא הרמ"א להלן ראה לדעת החולקים], כתב המג"א (ס"ק יד) שהמחבר הסתפק האם הלכה כדעות שיש לילך אחר שעת הברכה או כדעות שיש לילך אחר תחילת הסעודה, ולפיכך פסק לחומרא שבכל אופן יש להזכיר של שבת.

[שעה"צ ס"ק לה]

עין פרימגד⁽⁴⁰⁾.

(40) שכתב (א"א ס"ק יד), שהטעם שאינו חוזר אם שכח ולא הזכיר של שבת בברכת המזון הוא, שכיון שנחלקו הפוסקים אם צריך להזכיר של שבת, אין לחזור, שפסק ברכות להקל.

[משנ"ב ס"ק לג]

כיון שאכל בפתח, הרי קידוש במקום סעודה ושוב אינו צריך ל'אכילה'.⁽⁴¹⁾

(41) ובטעם הדבר כתב המחצה"ש (סי' רעד ס"ק ב), שכיון שדין 'קידוש במקום סעודה' נלמד מהכתוב 'וקראת לשבת עונג', ודרשו חז"ל שבמקום עונג, דהיינו הסעודה, שם תודה הקריאה של קידוש, לפיכך גם סעודת חול שנאכלה במקום הקידוש, סעודת עונג היא, ומועילה לענין קידוש במקום סעודה, והוסיף (שם), שלענין מנין שלש סעודות בשבת, ודאי שאין אכילה זו בכלל.

[שעה"צ ס"ק מג]

משמע בסימן רצא סעיף א דבנין שיהיה כפיצה⁽⁴²⁾.

(42) היינו קצת יותר מביצה, וכפי שביאר שם (ס"ק ב) בדעת המג"א שם (ס"ק א), שהרי שיעור כביצה ממש עדיין בכלל אכילת ארעי הוא, והוסיף (שם), שלדעת הא"ר (ס"ק ג) יוצאים ידי חובת סעודת שבת אפילו בכזית, וסיים שם שלכתחילה נכון להחמיר אם אפשר.

[שעה"צ ס"ק לא]

ה"ז פת דבנה פלי עלמא מוריס דאין צריך לברך שנית 'המוציא'.⁽³⁶⁾

(36) ואף על פי שלענין מי שהתחיל סעודתו מבעוד יום, וכשנחקרש היום עשה קידוש על היין, כתב השו"ע לעיל (סי' יד) שיש סוברים שצריך לברך 'המוציא' פעם נוספת, ביאר הט"ז (ס"ק ד), שכאן כיון שלא השתנה הזמן באמצע הסעודה, אין הוא צריך לחזור ולברך לבל הדעות.

[משנ"ב ס"ק כז]

פרוסת 'המוציא', כדי שלא תהיה הנפכה לבטלה⁽³⁷⁾ כו', אין צריך להפסיק, אלא נזכר סעודתו ונאמר-כך מקביל⁽³⁸⁾.

(37) ולענין מי שבירך על מאכל וברך נתנו לתוך פיו ונזכר שהוא מוקצה, כתב לקמן (סי' תקטו ס"ק ה) שמשמע מסתימת

הלכות שבת סימן רעא

מז

פאר הגולה

ל סוד קצת הר"ף
מקום דקדוקים ק"ב
וכן כתב הרמב"ם
בפרק כט מהלכות
שבת מ' ה'א"ש שם
נ' סוד בשם יש
אומרים ונראה

לאחר שברך ברכת 'המוציא' וזכר (בג) קדם (י) שאכל, (כד) וקדש על הפת (כה) ואחר-כך יאכל, אבל בהקדלה (כו) יאכל תחלה, ודברי אין מבדילין על הפת (הנהיג אלפסי ומרדכי פ' ב"מ): ר (כז) לאם גמר סעודתו וקדש היום קדם שברך ברכת-המזון, מכבר ברכת-המזון על כוס ראשון ואחר-כך אומר קדוש היום (כה) על כוס שני, ויצייר להזכיר (כט) של שבת ברכת-המזון אף-על-פי שברך קדם קדוש: הגה ויש אומרים דאינו מזכיר של שבת, דאזלינן (ל) בטר תחלת הסעודה, וכן עקר, כמו שכתבאר לציל סוף סימן קפח. ויש מהלכות (לא) אם יטעם מבוס של ברכת-המזון קדם שיקדש, גם אם צריך (לב) לאכל מצט אחר הקדוש כדי שיהא הקדוש במקום סעודה: (לג) ויש אומרים דאף בגמר סעודתו אינו מכבר ברכת-המזון תחלה, אלא פורס מפה (לד) ומקדש ומברך (לה) 'המוציא' (לה) ואוכל מצט ואחר-כך מכבר ברכת-המזון: הגה והכי נהוג, (לו) להוציא את

פאר היטב

אכל כאן שברך המוציא אחר שנקטע שבת ודאי לא צריך שנית להמוציא, ולא זכר פאן 'קדם שאכל' אלא משום סיפא, בהקדלה לא נכדל קדם האכילה, כיון דאין המוציא תחלה ואח"כ צריך להפסיק ולהקדיל, ע"ש רמב"ם: (יח) המוציא, קשה,

משנה ברוכה

(לא) אם יטעם. דאית דסבירא להו דמכבר 'בורא פרי הגפן' וטועם תכף כמו בכל כוס של ברכת-המזון, ולא חשיב טעם קדם קדוש, (לב) משום דהפוס שנין לסעודה שיהא קדם חובת קדוש, (לג) וממילא שוב אינו צריך לברך לדידהו 'בורא פרי הגפן' על כוס שני של קדוש רק ברכת 'אשר קדשנו' בלבד; דאית דסבירא להו שאינו טועם ממנו, משום דאסור לטעם קדם קדוש, (לד) וממילא אינו יכול לברך עליו 'בורא פרי הגפן', אלא מכבר תחלה 'בורא פרי הגפן' על כוס של קדוש ומקדש ושותהו, ואחר-כך שותה כוס זה של ברכת-המזון בלא ברכה: (לז) לאכל מצט. ויש אומרים, (לט) כיון שאכל בתחלה, הוי קדוש במקום סעודה ושבו אינו צריך לאכל⁽⁴¹⁾, (מ) ויש אומרים דאינו נחשב למקום סעודה כיון ששתה של חל, וצריך עתה בלשבת לאכל על-פל-פנים מצט: (לז) ויש אומרים דאף וכו'. סבירא להו, (מא) דעל-פניו צריך לאכל מיד אחר הקדוש כדי שיהא נחשב למקום סעודה, דסעודה שאכל מתחלה אינה מועלת לזה, וכג"ל, וכיון דעל-פניו צריך לאכל, ברכת-המזון שביניהם למה לי, ודינו כמו המקדש באמצע סעודתו הנזכר לציל בסעיף ד, שפורס מפה ומקדש: (לד) ומקדש ומברך 'המוציא', ולא דמי לדלעיל בסעיף ד דיש אומרים דאינו צריך לברך 'המוציא', דהבא שאני, (מז) דהא מבר שנטל ג' למים אחרונים, וכג"ל, וכבר נסתלק לגמרי בזה לכלי עלמא מאכילה ראשונה, וכדלעיל בסמן קעט סעיף א, ומטעם זה גם 'בורא פרי הגפן' צריך לברך על הכוס של קדוש, ואינו יוצא בברכת 'בורא פרי הגפן' שברך על סמן ששתה מתחלה בתוך הסעודה. ואם לא נטל ג' למים, דינו כמו לציל בסעיף ד (אחרונים): (לה) ואוכל מצט. והנה פוזת על-פל-פנים, (מח) כדי שיהא נחשב למקום סעודה [פמ"ג]: (לו) להוציא את נפשו וכו'. הינו, (מז) דאם יעשה כדעה ראשונה ופל בספקות, אם להזכיר של שבת, ואם יטעם מכוס ברכת-המזון, ואם צריך לאכל אחר הקדוש; ואף דעתה אינו יוצא ידי דעה ראשונה דסבירא לה דצריך לברך ברכת-המזון מיד, (מס) הא עדיפא, דאם יעשה כדעה ראשונה יש חשש ברכה

שער הציור

(מ) אחרונים: (מא) מגדאברקם: (מב) אחרונים: (ל) ברכת 'המוציא' אין צריך לברך לכלי עלמא, וכדלעיל בסעיף ד, דמקדש על הפת בתוך הסעודה אין צריך לברך 'המוציא': (לא) הש"ס פתח בזה פלי עלמא מידים דאין צריך לברך שנית 'המוציא'⁽³⁶⁾, והפרי-מנדים כתב דלדעת הסגן אברקם תליא זה פלגמא, דלדעה ראשונה בסעיף ד הנ"ל, גם בזה צריך לברך שנית 'המוציא' על הפת שאוכל אחר שקדש על הסמן, דהקדוש הוי חסדק, וכן הסכים המאמר-מרבני, וזהלכא אין נפקא-מנה, דבכר לציל בסעיף ד גופא פסקו האחרונים בהשאלא אומרים, וכן כתב הפרי-מנדים: (לב) מגדאברקם. וישן בחידושי רבי עקיבא איגר דמפקק בזה: (לג) מגדאברקם ושא"א, וגם הגר"א דבבור הפתחיל 'מכבר' שכתב בסבא הראשונה שסעיף ד, גם כן אפשר דסובר פן מהמגדאברקם דדעת הר"ף דוקא בנטל ג' למים, והגר"א נסת לפרושי נק דעת הש"ס אומרים דהוא דעת הרא"ש, דלדידה בכל גוגי צריך לברך 'המוציא', אף בלא נטל ג' למים: (לד) מגדאברקם ותוספת-שבת, אף דמגדאברקם כתב זה רק בדרך אפשי: (לה) עין פרי-מנדים⁽⁴⁰⁾, ולדידי ברור דלא שנין בזה השעם דצריך לחזור משום דלא סגי בלא אכילת פת: (לו) הגר"א: (לז) מגדאברקם: (לח) מגדאברקם: (לט) ר"ן לדעת הר"ף, וישן בהגר"א שכן כתבו תוספות ק' עמוד א דבור המתחיל ר"י⁽⁴²⁾: (מ) הגר"א: (מא) הגר"א: (מב) מגדאברקם ושא"א: (מג) וישן שיהיה יוצא בזה ידי שיעור סעודת שבת, משמע בסימן רצא סעיף א דביעין שיהיה כביעה⁽⁴³⁾, וישן מגדאברקם ואלה רפה שם: (מד) אחרונים: (מס) ובזה מביש מה שפסק בזה הגאון רבי עקיבא איגר בחידושי: (א) עיין בבאור הגר"א שם שציין לתוס' דף קב צמוד ב דיבור המתחיל 'וממרינהו'.

הַלְבוֹת שֶׁבַת כִּימָן רַעַא

נִפְשׁוּ מִפְּלֶגֶת סִכְאָא רַאשׁוֹנָה: ז אָף־עֲלִיפִי שְׁאָסוּר לֹא לְטַעַם קָדוֹשׁ, (לֹא) יֵשׁ לוֹ תִּשְׁלוּמִין לְמִתָּר (לֹט) כָּל הַיּוֹם: ח אִם לֹא קָדֵשׁ בְּלִילָה, בֵּין בְּשׁוּגָא בֵּין בְּמִזִּיד, (לֹא) יֵשׁ לוֹ תִּשְׁלוּמִין לְמִתָּר (לֹט) כָּל הַיּוֹם: הִגָּה וְאוֹמַר כָּל הַקָּדוֹשׁ שֶׁל לֵילָה (בִּי) (מ) מְלַבֵּד (יג) 'וַיִּכְלֹ' (אוֹרוֹת־חַיִּים בְּשֵׁם תּוֹסֵפוֹת): ט צָרִיף שְׁתַּהֲרֶה מִפֶּה עַל הַשְּׁלָחַן תַּחַת הַפֶּת, וּמִפֶּה אַחֶרֶת פְּרוּסָה (יד) (מֵא) עַל גִּבּוֹ: י 'מִקָּדֵשׁ (מב) עַל כּוֹס מְלֵא יַיִן, (מג) שְׁלֵא יִהְיֶה כְּגוּם. 'וְשָׁעוֹן (מז) כָּל מֶה שֶׁשָּׁעוֹן כּוֹס שֶׁל בְּרַב־הַמְּזוֹן. (מח) 'וְאוֹמַר (טו) 'וַיִּכְלֹ' מַעֲמֵד, וְאַחֲרֵי־כֵן אוֹמַר 'בּוֹרָא פְּרִי הַגֶּפֶן' וְאַחֲרֵי־כֵן קָדוֹשׁ: הִגָּה וְיָכֹל לַעֲמֹד בְּשַׁעַת הַקָּדוֹשׁ, (מו) וְיִתֵּר טוֹב לִישָׁב (כ) כֹּה, וְנוֹהֲגִים לִישָׁב (מז) אָף בְּשַׁעַת שְׁאוֹמֵר 'וַיִּכְלֹ', וְכַשְׁמַחֲלִין עוֹמְדִין קָצֵת לְכַבֵּד הַשֵּׁם, כִּי מִתְחִילִין יוֹם הַשָּׁשִׁי וַיִּכְלֹ הַשֵּׁמֶשׁ, וְנִקְרָא הַשֵּׁם בְּרַאשֵׁי־תִבְיֹת, וְכַשְׁמַחֲלִיל (מח) יִתֵּן עֵינָיו בְּנִרוֹת (מִחֲרִיל וּשְׁכֵל טוֹב), וּבְשַׁעַת הַקָּדוֹשׁ כּוֹס

בְּאֵר הַיִּטָּב

הַפֶּת בְּשִׁמּוֹ שֶׁאֵין מְקַדְשִׁין עָלָיו אֵלָא עַל הַיַּיִן, וְלִפְיֵי אִם מְקַדֵּשׁ עַל הַפֶּת אִי־צָר לְכַסּוֹת עָלָיו מִפֶּה, אֲכָל לְטַעַם אַחֵר שֶׁכֹּתֵב הַטּוֹר שְׁמַעְתָּ זָכָר לִפְנֵי שְׁמֵהּ מִנָּח בְּקַסָּא טַל לְמַעַל וְטַל לְמַטָּה, כְּמִילָא גַם בְּמִקְדָּשׁ עַל הַפֶּת צָרִף לְכַסּוֹת בְּמִפֶּה, וְכֵן נִוְהָגִים, ט"ו. וְעַן סִימָן רַבֵּס ס"ק ג' מַשְׁשׁ: (ט"ו) וַיִּכְלֹ, וְאִם שָׂכַח לְאָמַר

מִשְׁנַה בְּרוּרָה

כּוֹס שֶׁל בְּרַכָּה דְּצָרִיף שִׁיְהִי מְלֵא, וְכַנִּי־ל בְּסִימָן קַפֵּי סַעֲיָה בְּהַגֵּי"ה. וְאִם אֵינָנו מְלֵא וְאֵין לוֹ כּוֹס אַחֵר לְעִוְרֵת פְּתוּכֹו, מִתָּר לְקַדֵּשׁ עָלָיו בֵּין שֶׁשׁ שְׁעוֹר רַבִּיעִית בְּהִינֵן שְׁבִתוֹכִי, וְכַדְמוּכָת לְקַמֵּה בְּסַעֲיָה יֵא: (מג) שְׁלֵא יִהְיֶה כְּגוּם. הַיַּיִן שֶׁאֵם שָׂחָה אֶחָד מִמֶּנּוּ, פִּגְמוּ וְאֵין לְקַדֵּשׁ עָלָיו. וְעַן לְעִיל בְּסִימָן קַפֵּי שֶׁשֵּׁם מְבָאָר פְּרָטִי דִּינִי כּוֹס כְּגוּם. וְעַן שֵׁם בְּסַעֲיָה ז', דְּבִשְׁעַת הַדָּחֵק, שֶׁאֵין לוֹ כּוֹס אַחֵר וְאֵין לוֹ עֶצֶה לְתַקֵּן הַכּוֹס, מְבָרְכִין עַל כּוֹס כְּגוּם. וְעַן בְּאֶשֶׁל־אַבְרָהָם סַעֲיָה־קָטָן ל, דְּבִקְדוּשָׁה שֶׁל לֵילָה אֶפְשָׁר שֶׁטּוֹב יוֹתֵר שֶׁקָּדֵשׁ עַל הַפֶּת: (מז) כָּל מֶה שֶׁשָּׁעוֹן וְכוּ'. הַיַּיִן, שִׁיְהִי הַכּוֹס שְׁלֵמִי, וְיִהְיֶה מְנוּחַ הַיִּטָּב מִכְּפִסִּים וּמִכַּחֲחִי⁶², וְכָל שְׂאֵר דְּבָרִים הַנּוֹפֵר לְעִיל בְּסִימָן קַפֵּי לַעֲנִין כּוֹס בְּרַב־הַמְּזוֹן⁶³: (מח) וְאוֹמַר 'וַיִּכְלֹ' מַעֲמֵד. שְׁהוּא עֲדוּת עַל פְּרִיאַת שְׁמִים וְצָרִף, וְעֲדוּת בְּעִינֵן מַעֲמֵד. וְאָף־עֲלִיפִי שְׁאוֹמְרוֹ בְּתַפְלָה, חוֹנֵד וְאוֹמְרוֹ כְּדִי לְהוֹצִיא בְּנֵי וּבְנֵי־בִיתוֹ [טוֹר]. וּבְרוּקָם הַבֵּיא בְּשֵׁם מְדַנֵּשׁ, דְּצָרִיף לוֹמַר 'וַיִּכְלֹ' שֶׁלֵּשׁ פְּעָמִים: אַחֵד בְּתַפְלָה, וְאַחֵד לְאַחֵר הַתַּפְלָה, וְאַחֵד עַל הַכּוֹס, וְכַתְּבוּ הַאֲתָרוּגִים, דָּאֵם שָׂכַח לוֹמַר 'וַיִּכְלֹ' בְּשַׁעַת קָדוֹשׁ, אוֹמְרוֹ בְּאֶמְצַע סַעֲיָה עַל הַכּוֹס⁶⁴: (מו) וְיִתֵּר טוֹב לִישָׁב. דְּכִי הָאִי גִוְנָא (ז) מְקָרִי טַפִּי קָדוֹשׁ בְּמִקּוֹם סַעֲיָה, בֵּין שִׁיְשָׁב בְּמִקּוֹם סַעֲיָה בְּעַת הַקָּדוֹשׁ, וְכֵן הַסִּפִּים בְּבִאוּר הַגֵּרָא וּמִשְׁעָם אַחֵר: דְּכִינֵן שְׁאָתֵד פּוֹטֵר חֲבִיר, בְּעִינֵן קְבִיעוּת שֶׁיִּקְבְּעוּ יָחַד, וּבִישְׁבִּיהַ מְקָרִי קְבִיעוּת⁶⁵, וְכַנִּי־ל בְּסִימָן קָסוּ, וְלִפִּי דְּבָרָיו גַּם הַשּׁוֹמְעִים צָרִיכִין לִישָׁב, וְטוֹב לְזַהֵר בְּזֶה לְכַתְּחִלָה, (ג) וְיֵשׁ לוֹמַר דְּגַם דְּעִתּוֹ הוּא רַק לְכַתְּחִלָה: וְעַל־כֵּל־פָּנִים צָרִיף לְזַהֵר שֶׁיִּקְבְּעוּ הַשּׁוֹמְעִים עֲצָמָן יָחַד בְּעַת הַקָּדוֹשׁ כְּדִי לְצַאֵת, וְלֹא שִׁיְהִי מְפֹרָשִׁים וּמְפֹרָשִׁים (נ) וְהוֹלֵכִים אַחֵד הֵנָּה וְאַחֵד הֵנָּה, דְּזֶה לֹא מְקָרִי קְבִיעוּת כָּלִל: (מז) אָף בְּשַׁעַת וְכוּ'. דְּכִינֵן שְׁאָמְרוּהוּ קִבְר בְּבֵית־הַנֶּנֶסֶת מַעֲמֵד אֵין מְקַפְּדִין שׁוֹב עַל זֶה, וְאוֹמְרִים אוֹתוֹ מְלַבֵּד כְּמוֹ שְׂאֵר הַקָּדוֹשׁ⁶⁶: (מח) יִתֵּן עֵינָיו בְּנִרוֹת. וְהוּא

שְׁעַר הַצִּיּוֹן

(מו) כֵּן הוּא בְּרַבִּים פֶּרֶק כֹּס מְהֻלָּבוֹת שְׁכַת, עֵין שֵׁם: (מז) וְיִתֵּן כֶּשֶׁת־הַפֶּלֶל, דְּחָשֵׁשׁ לְרַעַת הַמְּנִי־אַבְרָהָם דִּיּוֹעַא בְּתַפְלָה מְדֹאֲרִיתָא וְתוֹ הֵרִי לֶה סַפְקָא דְּרַבָּנָן, וְאִם לֹא תַּפְלָל יִבְרָךְ בְּרַבָּה גְּמִירָה, דְּהֵרִי לֶה סַפְקָא דְּאוֹרִינְטָא⁶⁶, עֵין שֵׁם. וְצָרִיף לוֹמַר, דָּאָף דְּהוּא זְמַן הַבְּדִלָה וְאָסוּר לְטַעַם, וְאָף יִטַּעַם מִן הַכּוֹס, וְאֵין יֹאכֵל שִׁיְהִי הַקָּדוֹשׁ בְּמִקּוֹם סַעֲיָה? צָרִיף לוֹמַר דְּאֵרִי כְּשֶׁהוּא בְּאֶמְצַע סַעֲיָה שְׁלִישִׁית, אִי נִמִּי, הַקָּדוֹשׁ שֶׁמְקוֹרוֹ מְדֹאֲרִיתָא דּוֹחָה לְאַחֵר הַשְּׁעִימָה שֶׁקָּדֵם הַבְּדִלָה שְׁתֵּי דְּרַבָּנָן: (מח) עֵין בְּגִינ־אַבְרָהָם, דְּלִטַּעַם 'מִתִּי סַעֲיָה' דִּי עַד אַחֵר הַקָּדוֹשׁ, וְכֵן לְטַעַם הִירוּשָׁלַיִם כֵּן, וְגַם לְטַעַם זָכָר לִפְנֵי בּוֹדָאֵי דִי בְּזֶה, עֵין בְּפִרְיָה־גָּדִים שֶׁמֶקֶל יוֹתֵר לְטַעַם זֶה⁶⁷: (מט) כֵּן מִשְׁמַע בְּאַלְתָּה רַבָּה מִפֶּה שְׁהִבֵּיא בְּשֵׁם הַקָּדוֹשׁ דְּרַבֵּי פֶרֶק טַעַם גַּי' לֹא שִׁנָּה בְּשִׁתְרִית: (י) לְבִישִׁי־שָׂדֶה, וְהוּא מְלַבֵּד: (ג) דְּהֵנָּה עַל דְּבָרֵי רַמִּיָּא כְּמוֹ הַגֵּרָא לַעֲנִי בְּבִכּוֹת מִיָּג תּוֹסֵפוֹת דְּבוּר הַתְּחִיל 'וְהוֹאִיל', וְסִים וְכֵן עָקֵר, וּבְתוֹסֵפוֹת תַּפָּה שֵׁם עַל מִנְהַגוֹ שֶׁאֵין אִנּוּ לֹא יוֹשְׁבִין וְלֹא מְסִבִּין בְּשַׁעַת הַבְּדִלָה (וְהוּא הַיַּיִן בְּשַׁעַת קָדוֹשׁ), וְתִרְצֵוּ שֵׁם אֶת הַמְּנַסֵּה, דְּקָבִיעוּתוֹ כְּדִי לְצַאֵת הֵרִי כְּמוֹ לְשִׁבָּה לְרִידָה, וּמְכַל מְקוֹם סִימָן עַל זֶה דְּטוֹב וְזֶה לְכַבֵּדִיל וְגַם לְשׁוֹמְעִים שֶׁיִּשְׁבּוּ וְכוּ', וְכַסְפָּקָא אִם פְּנֵת הַגֵּרָא כְּמוֹ שְׁתַּמְהוּ תּוֹסֵפוֹת מִתְחִלָה דְּהוֹשִׁיבָה הוּא לְעַמּוּכָא אוֹ כְּמוֹ שֶׁסִּימָן לְבִסּוּף, אָף מְלַקְטֵן סִימָן רַעַי סַעֲיָה וּ מִשְׁמַע שֵׁם לְכַאוֹרָה בְּבִאוּר דְּצָרִיף מְדִינָא לְשִׁבָּה, ע"ש, וְעַן שֵׁם בְּבִית־יוֹסֵף דְּהַסִּפִּים לְמַסְקַנָּה תּוֹסֵפוֹת, וְעַל־כֵּן־כָּרְחָף דְּכַנְתָּו הוּא רַק לְכַתְּחִלָה, וְצָרִיף עֵינֵין בְּכַנְתָּו הַגֵּרָא: (כ) עֵין בְּסִימָן קָסוּ סַעֲיָה יב:

ס פָּחִים ק"י ע שם
פ שם תוספות, וכן
סב ספר הטהרה
והטור צ הרי"ף מהא
דפוסים ק"י וכן בסב
דפוסים ספר כט
והטוספות בברכות ג' ב
ק דפוסים שם ר' בית
יסף לדעת הרמב"ם

הא בס"ד הביא דעה דא"צ לברך המוציא: וצ"ל דהכא אינני שנוטל נדיו ואז אפילו
בהפ"א נמי צריך לברך, ואם לא נטל, הדין כמ"ש בס"ק ט: (יג) מקדש. סי' בל
אימת שנוכר, אפילו בלילה, ט"ו מ"א, דלא כב"ח: (יג) ויכלו. לפי שבלילה
היתה גמר מקצת הש"י: (יד) על גביו. בטור בשם הירושלמי: שלא יראה

שאינה צריכה לדעה שניה, שיצטרף לברך בפרשת המזון שתי פעמים
[פמ"ג]: ז (לז) אב טעם מקדש. פרוש, כל אימת שנוכר, אפילו
בלילה, ולא נימא שיקטין עד למחר בבקר קדם האכילה כדי
שיהיה הקדוש קדם השעיה [אחרונים]. ומשמע (מ) בפוסקים
דלאו דוקא טעיה בעלמא, אפילו אם עבר ואכל ושתה, גס-בן
צריך לקדש אחר-כך⁴⁸: ח (לח) יש לו תשלומין וכו'. וקשוט
דבעינן שיהיה גס-בן מקום סעודה כמו בלילה: (לט) כל היום.
עד בין השמשות⁴⁹, ובבין השמשות, (מ) מצד הפרי-מגדים דיאמר
הנפח של קדוש בלי הזכרת שם ומלכות בפתיחה ובחתימה, עין
שם: (מ) מלבד 'ויכלו'. לפי שבלילה היתה גמר מלאכת השם
יתברך: ט (מא) על גביו. בטור בשם הירושלמי: שלא יראה הפת
בשתי⁴⁷, שאין מקדשין עליו אלא על היין, והוא יש לו דין קדימה
בשאר מקומות. ולפי זה אם מקדש על הפת אינו צריך לכסות
עליו מפה, אכל לטעם אחר שכתב הטור, שהיה זכר למזון⁴⁸ שהיה
מנח בקפסא, טל למעלה וטל למטה⁴⁹, ממילא גם במקדש על הפת
צריך לכסות במפה, וכן נוהגים. ומשמע בפרי-מגדים, (מח) שלכל
הפעמים די במקדש על היין שיהיה מקשה עד אחר שגמר
הקדוש. (מט) וכן בשחרית צריך גס-בן להיות הפת מקשה עד
אחר הקדוש מפעמים אלו. ובחז"ל אדם משמע, דלטעם זכר למזון,
טוב שיהיה מקשה עד אחר ברכת 'המוציא', כתב באלהי רבה
והר"ן הסכים: כשמקדש על הפת, יצא נדיו על המפה ועל
הלחם-משנה בשעת הקדוש, ובשעיה 'המוציא', וגלה הלחם-
משנה ויניח ידו עליהם ויברך 'המוציא', ובשעיה להשם יגביה
שניהם למעלה עד שיגמר השם ואחר-כך יניחם, ואחר גמר 'המוציא'
יתור ויכסה במפה ויניח ידו עליהם עד שיגמר הקדוש:
י (מב) על כוס מלא. כוס של קדוש והבדלה הוא בכלל שאר

